

William Shakespeare
Avtorica priredbe Eva Mahkovic

Mestno gledališče ljubljansko, Čopova 14, 1000 Ljubljana, Slovenija

Hišna centrala **+386 (0)1 4258 222**

Tajništvo **+386 (0)1 4257 148**

Blagajna **+386 (0)1 2510 852**, odprto vsak delavnik od 12. do 18. ure

in uro pred predstavo, e-naslov **blagajna@mgl.si**

E-naslov **info@mgl.si**

Spletno mesto **www.mgl.si**

Barbara Hleng Samobor direktorica in umetniška vodja

Petra Bizjak direktoričina pomočnica – poslovna vodja

Janez Koleša direktoričin pomočnik za tehnične zadeve

Alenka Klabus Vesel dramaturginja in arhivarka

Eva Mahkovič dramaturginja in vodja mednarodnega oddelka

Petra Pogorevc dramaturginja in urednica Knjižnice MGL

Ira Ratej dramaturginja in vodja izobraževalnega programa

Maja Cerar, Martin Vrtačnik lektorja

Simona Belle vodja službe za odnose z javnostmi in trženja

tel. +386 (0)1 4258 222

Helena Štrukelj koordinatorka in planerka programa

tel. +386 (0)1 4440 309

Katarina Koprivnikar vodja projektov

tel. +386 (0)1 4258 222

Petra Setničar koordinatorka obiska

tel. +386 (0)1 4258 222

Urša Petelinek in **Rok Špacapan** blagajničarja in informatorja

tel. +386 (0)1 2510 852

Javni zavod Mestno gledališče ljubljansko, ustanoviteljica Mestna občina Ljubljana

Program gledališča financirata Ministrstvo za kulturo (iz proračuna Republike Slovenije) in MOL.

Svet Mestnega gledališča ljubljanskega

mag. Mojca Jan Zoran (predsednica), **Ira Ratej** (namestnica predsednice), **Alen Jelen, Špela Knol, Ksenija Sever**

Strokovni svet Mestnega gledališča ljubljanskega

prof. Tomaž Gubenšek, Darja Hlavka Godina, Tone Peršak, Eva Mahkovič, Matej Puc

Ustanoviteljica

Mestna občina
Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

VSEBINA

- 7 EVA MAHKOVIC **ROJENA ZA BREZPOGOJNO LJUBEZEN,
PRISILJENA SE ŽVALIT V KLUBIH**
- 13 STAŠA PAVLOVIĆ **GOZD V MENI / JAZ V GOZDU**
- 19 URŠA MAJCEN IN MANCA LIPOGLAVŠEK **KAKOR VAM DRAGO
ALI KAKO SO DRAGI SREČNI KONCI**
- 40 **NAGRADA**

WILLIAM SHAKESPEARE

KAKOR VAM DRAGO

Avtorica priredbe **Eva Mahkovic**

Komedija

Premiera 4. aprila 2024 na Velikem odru

Prevajalec **OTON ŽUPANČIČ**
Režiser **JUŠ ZIDAR**
Dramaturginja **EVA MAHKOVIC**
Scenograf **BRANKO HOJNIK**
Kostumografka **JELENA PROKOVIĆ**
Avtor glasbe **LAREN POLIČ ZDRAVIČ**
Lektorica **MAJA CERAR**
Oblikovalec svetlobe **ANDREJ KOLEŽNIK**
Oblikovalec zvoka **GAŠPER ZIDANIČ**
Oblikovalka maske **ANJA BLAGONJA**
Asistentka kostumografke **SAŠA DRAGAŠ**
Asistentka scenografa **NIKA CURK**

Vodja predstave **Borut Jenko**
Šepetalka **Snježana Vrhunc Vurušič**
Tehnični vodja **Janez Koleša**
Vodja scenske izvedbe **Matej Sinjur**
Vodja tehnične ekipe **Boris Britovšek**
Tonska tehnika **Sašo Dragaš** in **Gašper Zidanič**
Osvetljevalca **Andrej Koležnik** in **Aljoša Vizlar**
Frizerki in maskerki **Anja Blagonja** in **Sara Dolinar**
Garderoberki **Sara Kozan** in **Dijana Đogič**
Rekviziterka **Brina Šenekar**

Sceno so izdelali pod vodstvom mojstra **Vlada Janca** in kostume pod vodstvom mojstric **Irene Tomažin** in **Branke Spruk** v delavnicah MGL.

Igrajo

Rozalinda **LENA HRIBAR ŠKRLEC**

Celija **AJDA SMREKAR**

Brus **JANA ZUPANČIČ**

Lenka **TINA POTOČNIK VRHOVNIK**

Jaques **FILIP SAMOBOR**

Orlando **FILIP ŠTEPEC**

Oliver **MATEVŽ SLUGA**

Silvij **JAKA LAH**

Feba **JOSEPH NZOBANDORA – JOSE**

in

Vojvoda **PRIMOŽ PIRNAT**

Matevž Sluga, Primož Pirnat, Filip Samobor, Filip Štepec, Joseph Nzobandora – Jose, Jana Zupančič, Ajda Smrekar, Tina Potočnik Vrhovnik, Jaka Lah, Lena Hribar Škrlec

Lena Hribar Škrlec

EVA MAHKOVIC

ROJENA ZA BREZPOGOJNO LJUBEZEN, PRISILJENA SE ŽVALIT V KLUBIH

Naslov sem ukradla z instagram profila *luwrgurl*, ki ga sledim, ker skozi format *meme* točno izpisuje vsakodnevna čustvena stanja neke generacije, ki je sicer mlajša od mene, pa se v nekaterih njenih občutkih in tiskah vseeno zelo najdem. Napis *Rojena za brezpogojno ljubezen, prisiljena se žvalit v klubih* (ki je v izvirniku prilepljen na skrinšot animeja) točno povzame osnovno, da ne rečem *defining* romantično razmerje časa, ki ga živimo / romantično razmerje negotovosti, neizrečenosti, neobveznosti in strahu / romantično razmerje, ki se zdi vse, pa ni nič / kvaziromantično razmerje, ki ga (kljub temu, da sem stara že skoraj osemintrideset let) najbolje poznam in sem ga že večkrat (pre)živela sama: to je *situationship*.

PRAVLJICA

Stara sem deset let. V četrtem razredu v šoli v naravi, edicija plavanje, v Pacugu na spodnjem delu pograda berem *Pripovedke iz Shakespeara* Charlesa in Mary Lamb, ki mi jih je oči kupil v antikvariatu. Sama sem v sobi, moji sošolci so zunaj, po potkah se obmetavajo z vodnimi balončki. Med vsemi zgodbami v tej knjigi, ki so za moje možgane eksplozija impulzov / dragocenih informacij / gozd, iz katerega podob se napajam še danes (Charles in Mary Lamb, moja zgodnja wikipedia), se že takrat posebej navežem na Rozalindo, junakinjo, ki jo med vsemi Shakespearovimi ženskami najbolj obdaja excitement romantične avanture. Rozalinda je pogumna in samostojna protagonistka, ki brez staršev, samo s prijateljico (in Norcem) zapusti dom, ki zanjo ni več prostor varnosti (oče, bivši vojvoda, je odšel z dvora, mame nihče ne omenja). V novem domu, ki je gozd, postane nekdo drug (Ganimed), se zaljubi in se sčasoma prebije do svojega srečnega konca. Pot do srečnega konca ni dolgočasna: Rozalindi se v gozdu zgodi veliko razburljivih stvari: levi, pastirske kočice, džungla, čudni vitezi, ki govorijo stvari, ki jih bom kasneje, ko se bom z dramatiko profesionalno ukvarjala, prepoznala kot najslavnejše Shakespearove citate

(*Ves svet je oder*). Rozalindina zgodba je zame, staro deset let, idealna pravljica: ženska junakinja se osamosvoji in osvobodi, se zabava, se pretvarja, vmes veliko govori (Rozalinda je med vsemi Shakespearovimi ženskami tista, ki ji avtor v usta položi največ besed), na koncu se poroči z ljubeznijo svojega življenja.

Kdo bi si želel še kaj več?

Nihče.

In vendar: od svoje otroške fascinacije z Rozalindo se ne spomnim pravljичne poroke, ampak vsega, kar se zgodi pred tem. Spomnim se razburljivih stvari, ki jih Rozalinda doživi, preden jo oče in stric poročita z Orlandom. Spomnim se zabavne podobe poezije, ki visi na drevesih. Spomnim se zgodbe o Levinji. Spomnim se smešnih pastiric, ki se pojavijo iz nič, in lika z imenom Himen. Od Orlanda se spomnim samo njegovega romantičnega imena, ki ga desetletja kasneje, kako primerno, nosi najstniški *heartthrob* dvatisočih, Orlando Bloom. Kdaj sem namesto razburljivih stvari od življenja začela pričakovati pravljico?

(*Kasneje se izkaže, da življenje v glavnem ni ne eno ne drugo, ampak nekaj medlega vmes.*)

ARDENSKI GOZD

Tema mojega doktorata (še nedokončanega, *alas!*) je: *Gozd kot prostor spremembe v evropski dramatik*. Prav Shakespeare v prizorišče – *gozd* – postavi številne svoje igre, in sicer vseh žanrov. Fiktivni Ardenski gozd iz *Kakor vam drago* je skoraj tako znan kot gozd v bližini Aten, v katerem se na kresno noč srečujejo čarobna in človeška bitja iz *Sna kresne noči*. Gozd je pomemben motiv *Dveh gospodičev iz Verone*, *Kralja Leara*, *Viharja*. Transformacija, ki se likom zgodi v gozdu, je včasih brutalno nasilje, kot v *Titu Androniku*, v katerem posiljena Lavinija iz gozda pride brez jezika in brez rok, da ne bi mogla poročati o svoji izkušnji. Včasih je transformacija surrealna čarovnija *Sna*, podivjana narava iz *Viharja* in *Leara*. V *Macbethu*, ki je prav tako tesno kot s pohlepno političnim človeškim umom zvezan z motivom nepredvidljive narave, s škotskimi višavji, s čarovnicami in blatnimi gradovi v megličastih pokrajinah, se gozd fizično premika. (Čeprav se izkaže, da je premikajoči se dunsinanski les samo z vejami zakrita angleška vojska, se v besedi *gozd* skriva Macbethova poguba.) V Shakespearovih komedijah je gozd prizorišče spremembe spola in seksualne sproščenosti: seksualna dezinhibiranost je v bolj zahodnem, zadržanem *Kakor vam drago* nakazana, v manj evropskem, bolj balkanskem in barbarskem *Snu kresne noči* pa zelo neposredna.

V priredbi se trudimo, da bi bila spolna fluidnost v Ardenskem *gozdu glave* čim bolj naravna, samoumevna in nebremenjena. Motiv Rozalindine transformacije v Ganimeda se mi zdi pomemben predvsem s stališča svobode, ki jo omogoča sama ideja krinke/krinka, pridobljena že samo z izrečeno željo: *postati nekdo drug*.

Sicer pa, gozd je kot prostor spremembe v dramatik tudi sentimentalno povezan z motivom hrepenenja (Čehov, kdo pa?):

in tudi gozd v glavi naše Rozalinde je eno samo hrepenenje.

(*Iz take smo snovi kot sanje.*)

Ajda Smrekar, Lena Hribar Škrlec

ZELENA KOPALNICA ALI SOLZE, KI SO SE NA TLEH RAZLEZLE V OGROMNO LUŽO, ZDAJ DEŽUJEJO PO MOJI VEČERNI OBLEKI

Rozalindin najljubši prostor v stanovanju je njena kopalnica. Kopalnica ima banjo, ki postane plovilo, Noetova barka za pot v Ardenski gozd. Kopalnica se prva spremeni v čarobno prizorišče pravljice, v kateri je mogoče vse – ali pa vsaj precej več kot v banalnem življenju. Ob Rozalindini kopalnici pomislim na kopalnico iz filma *Spencer*, zeleno kot dno bazena ali z algami porasli rečni breg, v kateri lady Diana Spencer v večerni obleki objema WC školjko, v katero se je malo prej izbruhalo. Kopalnica očisti, odnese vse telesne odpadke, obenem pa je izrazito prostor tolažbe: vroča voda, golota, maternica, sveče, mir.

(Tvegam, da me boš prepoznal, in me potem ne boš več hotel.)

ČAROVNIJA

Čeprav v gledališču, odkar ni več denarja, pogrešam efekte in čarovnijo, vem, da so največja čarovnija podobe, ki si jih ustvarim v glavi.

(Kdo je tako zdrav, da mu svet ni zmedel uma?)

POTEM ROZALINDE NI BILO VEČ, IN VSE, KAR JE V ŽIVLJENJU MISLILA IN ČUTILA, JE IZGINILO ZA VEDNO

Na koncu so didaskalije: *Vsi se imajo dobro. Rozalinde ni. Rozalinda teče skozi gozd. Tišina je, samo breze šumijo. Kot bi nekdo potihem, ampak res potihem govoril: Rozalinda, draga moja Rozalinda, bodi vesela.*

V zadnjem času sem mimogrede ugotovila, kako pogost je v literaturi, ki jo berem, na instagramu ali v drugih oblikah umetnosti, ki jih konzumiram, motiv izginjanja. Mlada ženska se izpiše iz sveta, in to nikakor ni isto kot smrt, rekla bi, da gre bolj za nabiranje moči. Da bi izginili, hrepenita dve protagonistki moje priljubljene avtorice Ottesse Moshfegh, naslovna junakinja iz *Eileen* in brezimna protagonistka *My Year of Rest and Relaxation*. *Nobody physically saw me for a year*, Taylor Swift reče enkrat pred izidom albuma *Reputation*, na katerem potem v komadu *Call It What You Want* pravi: *Nobody's heard from me for months / I'm doing better than I ever was.*

Tudi sama vsak dan in nenehno usmerjena v rezultate hrepenim po počitku/izstopu, in včasih se zdi, da bi bila popolna menjava identitete (Rozalinda v Ganimedu) lažje izvedljiva kot samo malo olajšati kolesje, v katerem sodelujem.

ŠEKSPIR MIKS

Na neki točki dela na predstavi postane jasno, da bomo v *feel-good*, pop (in jaz seveda obožž pop) vajbu naše MGL komedije potrebovali songe. (Ta predstava v resnici seveda ni komedija – kar pa še ne pomeni, da ni smešna.) Songe v maniri, ki bi resne šekspirologe mogoče spravila v grozo, skolažiram(o) iz najbolj znanih citatov

iz drugih Shakespearovih tekstov: *iz take smo snovi kot sanje / spati, nemara sanjati / pekel je prazen, vsi vragi smo tu / to vemo, kaj smo, a ne vemo, kaj utegne biti iz nas / kdo je tako zdrav, da mu svet ni zmedel uma / iz tega gozda si ne želi priti, rad ali ne, tu moraš se muditi / ko oči zapremo, prikazni zremo*. Tudi preostanek adaptacije je prežet z odlomki iz drugih Shakespearovih del, to pa zato, ker so ta besedila med seboj čudovito kompatibilna. Zelo uživam, ko pobiram bisere in smeti / ko Vojvodove tekste spajam(o) s starim Capuletom iz *Romea in Julije*, Lenkine in Celijine s Hermijo iz *Sna kresne noči*, Brusove s Spakom iz *Sna*, Arielom iz *Viharja* in Mercutijem iz *Romea in Julije*. Rozalinda med padcem v gozd svoje glave govori Mercutijev monolog o Mabi, dramilki sanj.

Zagovarjam stališče, da je Shakespeare izrazito ljudski, izrazito praktično gledališki pisec: teksti po naročilu / nakradeni motivi / mešani žanri / mešane forme / mešanje verza in proze / mešanje biserov s smetmi / katedrala in hlev. Zato njegove besede, ki so cel univerzum tega, kar vse je človek, z največjim veseljem mešam z našimi in jih, kolikor dobro lahko, na novo kolažiram v interpretacijo, ki bo govorila času in za čas, ki ga živimo.

SITUATIONSHIP

V adaptacijo vstopam zelo osebno, kar seveda zame ni nepričakovano.

NAPISATI SI SVOJ HAPPY END

Koncept, da si življenje lahko izpišeš tako, da bo srečnejše, in ti to prinese določeno uteho, čeprav ni resnica, ampak fikcija, mi je pri srcu od romana Iana McEwana *Atonement (Pokora)* iz leta 2001, po katerem je Joe Wright leta 2007 posnel istoimenski film. Protagonistka *Pokore* Briony Tallis kot otrok (stara je trinajst) zagreši usodno napako, ki njeni starejši sestri Ceciliji prepreči poroko in (domnevno) srečo z (domnevno) ljubeznijo njenega življenja. Potem se zgodi še veliko stvari, ki so za propad Cecilijine sreče enako ali bolj odgovorne kot nepremišljena laž otroka Briony (na primer druga svetovna vojna), in vendar se Briony kljub temu do konca življenja ne more znebiti občutka krivde, da je sestri uničila življenje. Da bi napako vsaj malo popravila in si olajšala vest, napiše roman, v katerem njena sestra dobi vse, kar se ji je v življenju izmaknilo. Za pokoro Briony napiše Cecilijino idealno zgodbo.

To bi se komu, ki raje kot v svoji glavi živi v resničnosti, morda zdelo neumno ali celo žaljivo – meni, ki imam avtofikcijo (preveč) rada, pa se zdi, da je bilo Ceciliji delno zadoščeno: postala je romantična, potencialno nesmrtna junakinja, kar je več (kakšna tolažba!) kot biti navaden človek. Prepisati svoje življenje v pravljico, žanr, ki omogoča ultimativen HAPPY END, ker je to imanentna značilnost tega žanra / *ker drugače sploh ni / sploh ne more biti mogoče / samo še malo, pa bo / zdaj bo /*, je izhodišče našega Shakespeara in Rozalindine sanjarije. V resničnem življenju so stvari tako pomešane, če pa svoje življenje in njegove protagoniste prestavim v pravljico, bom mogoče vsaj / *za en dan / eno uro / dosegla svoj HAPPY END*.

Jana Zupančič

STAŠA PAVLOVIĆ

GOZD V MENI / JAZ V GOZDU

Ena

Tečem. Tečem, tečem, še sama ne vem kam, mar tečem stran ali naproti, mar je kje kakšna smer, se bo tek kdaj končal, ne vem, samo tečem, tečem. Ne vem niti, ali tečem naprej, mogoče se vrtim v krogu, velika verjetnost je, da se vrtim v krogu, velikokrat sem se že. Tečem, ne da bi se kaj dosti spraševala, kar je seveda laž, ker se sprašujem veliko in neprestano.

Na neki točki se ustavim in je noč in je tišina in sem sama in utrujena ali ne in se oziram okoli sebe in iščem vrata. Kje so vrata? Spomnim se, da so nekoč bila vrata, več vrat, spomnim se, da so se vrata odpirala in da sem, ko sem jih zaprla za seboj, iztisnila dolg ahhhhhh, in si oddahnila. Za vrati so bili prostori in v teh prostorih ljudje in stvari, ob katerih sem si lahko odpočila. Samo kje so zdaj ta vrata in kdaj so izginila in ali so res izginila ali so res sploh kdaj bila? Ampak spomnim se ... No, zdaj vrat ni. In jaz več ne tečem, ampak hodim, ne da se mi več teči, utrudila sem se, pa tudi težko je v neskončnost teči kar tako, brez pravega cilja. Stran, stran, naproti? Zaprem oči, nisem si utrudila samo nog, in nekaj časa blodim dalje kar tako, počasi, na slepo, velikokrat sem že. Predrami me šum, ki se mi zdi znan, in kako prijetno je končno prepoznati nekaj znanega (aja?).

V temi se moj korak, kot v snegu, upočasnji, zmehta. Jaz se upočasnim in zmeščam. In hodim. Hodim. Ni mi več treba iskati teme, da bi se skrila, ker je že temno, in edino, kar lahko iščem zdaj, je svetloba. Tema zašelesti. To je zvok, ki ga prepoznam. Ja. Prostor?

Pot se vije pretežno naravnost, držim se najprej leve in potem desne, vem, kdaj moram dvigniti nogo, da bi stopila čez štrlečo korenino, vem, kdaj se zasukati, da se ne bi porezala v grmovju. Včasih vseeno zanalašč zamudim pravi trenutek. Držim se desne in se ustavim ob potoku, samo za hip, preden on zavije desno med polja, jaz pa v levo, vzdolž praznega kanala, ki sem ga enkrat videla polnega, najprej v vročinskih sanjah, nato še zares. In kje sem zdaj? Kako ...

Potem se po isti pot vrnem nazaj, v gozd. Gozd, ki ga poznam na pamet. Prav velik ni, je pa prepreden s potmi, ki vodijo vanj, ki vodijo ven, in vse poti poznam, vse poti poznajo mene. Že dolgo me ni bilo tu. Nekaj življenj. Trava ob njih je rasla od mojih solz. Koprive tudi.

Usedem se na štor, rahlo vlažen.

Kje si? me predrami glas.

Tukaj, na lepem zaslišim še svojega.

Po poti, ki je sicer dovolj široka kvečjemu za kolo ali dve, se pripelje avto, žarometi me zaslepijo.

Greva na čaj? vpraša glas, in v roki že držim vročo skodelico.

Kako si?

Sem, dobro, mislim, predvsem sem, pa ti, kako si ti, kako si?

Jaz sem v redu, v redu, prav v redu, ja, ampak ti, kako si ti, kako?

Vmes tišina in tema in kako in si in ti, ki se nama motovillijo med nogami, in žarometi medtem že ne gorijo več in oba sva pogreznjena v temo in malo tudi sama vase in v tišino, ki je vedno bila, ampak je zdaj nekako bolj očitna, in ne veva, kaj še bi se vprašala, nakar glas reče: *Stavim, da si ne upaš v globoko temo, kajne da si ne upaš?*

Prhnem.

Pa dokaži. Sedla bova na havbo in na tri, štiri, zdaj boš šla naprej, čim dlje, ne da bi se obrnila.

Sedem na havbo, ki je hladna, hladnejša od njegovega telesa, ki je zdaj zelo blizu in ki se rahlo zatrese, ko šteje tri, štiri, zdaj, in jaz krenem, obotavljam, samo nekaj korakov, kot da me je strah, kot da nisem ravno prehodila celega gozda z zaprtimi očmi, velikokrat sem ga že. Ta vloga zahteva, da me je strah, ne preveč, ne smem biti bojazljiva, pogumna moram biti, dovolj pogumna za nekaj korakov v temo, in dovolj plaha, da stečem nazaj k havbi, v objem. Tišina je zdaj dobila pomen. Nič več se ne spotikava obnjo. Iztisnem dolg ahhhhhhh, a ne vem, če to storim naglas. Je to ta prostor, ki ga iščem?

Zdrznem se in na lepem me zazebe, telo mi drhti in po stegnih me praska zdrizasto meso vlažnega štor. Glas je izginil, avto tudi. Pogledam na telefon. *Kje si?* mu napišem. *Kaj bova?*

Mislil sem, da se samo igrava, mi odgovori čez tri tedne.

Dve

Vstanem, ko zaslišim spet neki novi zvok, ki ne pripada gozdu. Vse zvoke, ki mu pripadajo, poznam. Vsi zvoki poznajo mene. Moj najljubši je zvok vetra, ki s polno silo zaveje skozenj, kot od lune izzvani trop volkov. Ampak to zdaj ni ta. Tega ne poznam. Sledim mu, ne zgolj iz gole radovednosti, čutim, da mu moram slediti, take vrste zvok je to, ki te potegne vase, še predno mu prideš zares blizu. Roko potisnem v žep, in kar med hojo slepo vtipkam v telefon *Konec je z mano, izgubila sem glavo*. Korak je, veliko zaporednih korakov, ki se hkrati vdirajo v zemljo in lebdijo. Ni mi treba slišati, pa tudi vedeti, nič več.

Primož Pirnat, Filip Samobor

Zelo rada imam gozd, mu rečem in prebodem tišino, pa tudi njegovo nevednost, da ni sam. Njegov pogled je poln presenečenja in spodbude, zato nadaljujem: Zelo zelo rada imam gozd, vso to zeleno, ves ta prostor, občutek, da obstaja nekaj, kar je veliko večje od mene. A ta pokrajina, industrijski gozd, žerjavi namesto dreves, mi vzbujajo enak občutek miru, in na lepem sediva na kosu betona pod zarjavelimi žerjavi, za katerimi pada sonce, tako kot je moja glava padla na njegovo ramo. Iti morava, ne prenesem vse te lepote, ne zdaj, reče ostro in odmakne pogled. Nisi ti kriva, rezilo obrne stran od mene. Sebe tudi. In betonski blok pod nama se spremeni v kovinsko klop na peronu številka tri, kjer čakava na zadnji vlak, zadnji vlak, ki vedno pride prekmalu, in ko odpre vrata vagona, zaslišim neka druga vrata, skozi katera šele bom vstopila z dolgim, tokrat glasnim ahhhhhhh, ki se bo zmešal z Nino Simone, in ki se bodo za vselej zaloputnila, ko bom tekla na zadnji vlak. Je bil to ta prostor?

Tri

Čudna noč je to, čuden gozd, čuden, čeprav ga poznam na pamet, kot Soči, kot frizerke, kot reklamo za chupa chups, kot telefonsko številko starih staršev in sošolke Marinke iz drugega razreda. Mar je vse to zraslo v gozdu? Sem jaz? Koliko sem pravzaprav stara? Ne vem več, zakaj sem prišla in ali sem prišla po kaj posebnega (sploh po karkoli?), a me nekako še ne mika oditi (v bistvu niti ne morem, ne znam). Poleg tega se počasi dani, črna se trga na kosme, kot da bi nekdo pihal vanjo, in to gotovo nisem jaz, ki samo gledam in blodim. In tudi vozni red ... V prebujajočem se svitu uzrem velikansko rogovje, največje rogovje na svetu, ki se ziblje in ziblje, redko se mi zgodi, da me prevzamejo mogočne stvari. Jutro razkrije običajni drevesi. A pod njima kot odpadli želod nekdo sedi in igra na mandolino, žalostne pesmi, otožne oči, kot srna, kot jaz. Barve gozda. *Najrajši na svetu igram za ples, reče, ne da bi ga bila kaj vprašala, ne neha igrati, kar tako sede. Rad gledam, kako ljudje plešejo na mojo glasbo, takrat sem srečen. Kdaj si ti srečna?*

Srečna, ne vem, kaj me to sprašuješ, raje mi še ti kaj povej, z nohti strgam mah, sumljivo hitro, hitreje, medtem ko mi noge same plešejo kolo.

Ampak jaz bi rad izvedel vse o tebi, vsako malenkost, kako bom karkoli izvedel, če bom govoril samo jaz? Z debela trgam kose lubja, v mokroti jutra se odlepijo kar sami od sebe. Zahvali se mi. Da sem. Prebudil se je iz dolgega spanja, mandolino vrže v zrak, v rogovje. Njegovo srce ... Oprosti, da sem sploh tukaj. Ne bi smel. Ampak samo zahvalit sem se ti prišel. Res. Zdelo se mi je, da to moraš vedeti. Samo zagledal sem te in vse je bilo drugače. Hvala ti. To je vse, kar ti lahko dam, ta hvala. Nič drugega nimam.

Pa saj me nisi nikdar ljubil, samo hotel si, da bi jaz ljubila tebe.

Ne bodiva no malenkostna, deni me kakor pečat na srce svojo, kakor pečat na ramo svojo!

Ahhhhh.

Štiri

7. januar 2024, 18.45

Na neki petkov večer leta 2004 si mi na robu gozda povedala nekaj, česar takrat nisem razumel, zdaj pa razumem. LP

Kaj pa?

Nimam potrebe, da bi ti to povedal.

Pet

Za: S

Od: drévo@gozdmail.com

Ahoj, S, tukaj H, lepo pozdravljam iz močvirnatega obrežja. Izgubil telefon na poti v gozd. Do nadaljnega nedosegljiv. Dosegljiv bom spet, ko se vrnem. Kdaj bo to, ne vem. Ampak najbrž bo.

Šest

Mogoče je čas, da grem, da se vrnem, kam, domov? Kako naj se vrnem iz kraja, ki je vrnitev, ki je začetna točka bega, obseg kroga: desetletja. Je to ta prostor? Mogoče – edini? Sestopim s kanala, skozi trpotec in koprive. Nisem več sama. Samota je prednost noči. Dekleta bezljajo. Ena, oblečena v ogromen rumen bombon, s praznim obrazom, samo stoji, primrznjena v zemljo. Druga si puli lase, nekje v kotu, stene so kot iz bambusa, raje se ji ne približam preveč, da ne bi ... Tretja je srna, četrta čaplja, peta zakopava snemalnik v travo, skriva na rjav svitek papirja zapisane želje pod smreko, se reži, zelo naglas, gola teče proti potoku, bere, bere, bere, medtem ko ji za hrbtom gori, plava, išče uhan v blatu, piše na papirnate robce, v katere si hkrati briše solze in nos, stoji na neznanem dvorišču in se sprašuje, zakaj je tu čisto sama, zre v dolg prazen hodnik, leži v udrtini pod železniškimi tiri in čaka dež isker teče teče koža se ji lušči kot prosojno brezovo lubje njeno srce je iz mahu njena kri vse reke in potoki ki nevidno namakajo zemljo ki zdaj še hrska hodi hodi drži se desne in se ustavi ob potoku, samo za hip, preden on zavije desno med polja, ona pa v levo, vzdolž praznega kanala, ki ga je enkrat videla polnega, najprej v vročičnih sanjah, nato še zares. In kje je zdaj? Kako ...

Sedem

Ampak trava je pa res dobro rasla.

Jaka Lah, Joseph Nzobandora – Jose

URŠA MAJCEN IN MANCA LIPOGLAVŠEK

KAKOR VAM DRAGO ALI KAKO SO DRAGI SREČNI KONCI

M. *Tolikokrat sem že mislila, da je moj HAPPY END, aka moj SREČNI KONEC, iminenten. Da se mi bo zgodil zdaj zdaj. Da to zdaj je pa ta pravi tipček ali ta prava tipinja. Da je samo vprašanje časa, preden bo ta definitivno tapravi ali taprava pokleknil_a in mi podaril_a prstan in belo obleko in potem bova za vedno. In potem nikoli ni bilo. Za vedno. Vsaj ne še, pravi romantična duša v meni, ki je raje ne poslušam, da ne boli preveč. No, to ti malce omaje vero v HAPPY END, a ne? Da taka stvar obstaja.*

U. *Influencerji bi rekli, da ni fora v tem, da najdeš pravega tipa, ampak da ti postaneš prava tipinja. Takrat te bo pravi našel oz. prava našla sam oz. sama od sebe. Ni fora v tem, da srečo iščeš v drugih – popravi sebe, M! Šele potem boš srečna.*

Šalo na stran, če že iščeš pravega za pravljlično poroko, najprej preveri, če si jo izbranec sploh lahko privošči ...

M. *Prišli smo do mojega prvega hot take-a tega večera (ki je v bistvu precej mlačen, če sem iskrena): da HAPPY END ne obstaja. Ne na način, na katerega nam ga prodajajo pravljice in kapitalizem in ja, Shakespeare. Vsi parčki, kljub morebitnim preoblekam in gender zmešnjavam na koncu vendarle heteronormativni seveda, se lepo poročijo in potem so srečni za vedno. THE END.*

No, ne. To ni THE END, ali pač? Življenje se nadaljuje. Razen če si si svojega tipčka ali tipinjo izbrala res slabo (no judgement, ni težko). Tudi če do tega domnevnega srečnega konca nekako priležeš, gre življenje naprej. In kaj pride potem? Otroci? Juhej. Zakonska sreča – statistično malo verjetno. Najbrž pride stres. In sčasoma resnični konec: smrt. Torej, hepi enda ni. Zakaj potem vseeno tako zelo stremimo po njem? Po tem specifičnem, ki ga opisujejo Kakor vam drago in Kar hočete in Sen kresne noči in (baje) Ukročena trmoglavka in Prevzetnost in pristranost in Pepelka in Mala morska deklica in Moje pesmi, moje sanje in Mamma Mia in (baje) Sex and the City in ... lahko bi naštevala v neskončnost, ampak, no, dojamete.

Če na to pogledamo s sodobne perspektive, kjer poroka ne pomeni več zadnje in edine rešilne bilke pred konceptom biti stara devica (medklic: najbolj bljak *koncept na svetu*), *ki je bil v Shakespearovem času dejanska eksistencialna grožnja, danes pa (za večino) pač ne: zakaj bi se Rozalinda ali Celija ali kdorkoli sploh hotel_a poročiti? Zakaj se jaz še vedno želim poročiti? Srečen konec ne obstaja, ampak če lahko Rozalindo kar citiram, kje je moj happy end?*

U. Not so hot take, oz. ga. Sizif tukaj, recimo, da vsi vemo, da END kot tak ne obstaja. Oziroma je samo ta, v dva metra globoki, en meter široki (shout out to Adi) pravilni robovi garsonjeri. Ostalo se, kot so nesrečno ugotovile že vse generacije pred nami, samo nadaljuje in nadaljuje in v tej nenehnosti poskuša postat na nek način hkrati pogon in razlog za zadovoljstvo ... Z moderno dobo akt poroke izgublja socialno ekonomsko funkcijo in s tem tudi funkcijo konca. Raje neham, da ne bova izumljali tople vode. Shakesperijanska ljubezen si je že davno prislužila mesto ob Grimmovih pravljicah, to je jasno. Pravzaprav sem presenečena, da še kdo doživi deziluzijo, ki se tiče srečnih koncev. Mar ni to ena od osnovnih premis sodobne samodestruktivne in nekoliko mazohistične družbe, ki se napaja na nikdar izpolnjenem hrepenenju? Kot po naključju se ta nenehna želja po bolj idealnem res sklada s slehernikovo (t. j. našo) potrošniško funkcijo v kapitalizmu.

M. Mislim, jaz se strinjam s tvojim (not so) hot take-om ...

U. Potem bova pa težko pisali dialog.

M. ... in ti kontriram z naslednjim: morda tudi počitek na večnem naslovu ni THE END. Tako vsaj trdi kar precej religij. Kar je, by the way, tudi ena od najmočnejših sil, ki nas prepričuje, da je HAPPY END možen. Namreč religija, v tem primeru pač krščanstvo, ki je (še vedno) tako globoko ukoreninjeno v našo družbo. A ni to cela ideja? Trpiš, trpiš, trpiš cel lajf, da lahko prilezeš do svojega srečnega konca najprej pred oltarjem, potem pa še pred svetim Petrom v nebesih. Baje.

U. Seveda. Najprej se sprehodiš skozi gozd, potem malo šetaš po peklu in vica in ko končno priplezaš do nebes, se razgrnejo oblaki in tam te čaka Beatrice, ki je na Zemlji nikoli nisi mogla ljubiti, vsemogočni pa jo je prišparal prav zate (ker te po naključju ljubi tudi ona in po naključju nima nič proti temu, da sedi na oblakih v nebesih, ker to sploh ni strašljivo idealizirana pozicija ...) Ampak okej, recimo da sprejmemo idejo posmrtnega življenja – torej koncev ni, se pravi ni srečnih koncev, se pravi, lahko nehava pisat, ker nimava teme :)

M. Ej, nisem še končala s hot take-i!

Filip Štepec, Matevž Sluga

U. ... Kakorkoli, misel, da se stvari za časa življenja ne končajo zares, se sliši precej logično, vsaj jaz nisem imela nikoli občutka, da sem čemu prišla zares do konca – na neki točki moraš pač priznati, da ne znaš več bolje, ali drugače in arbitrarno določiti zaključka. Po drugi strani pa se zdi, da se tudi pri nedokončanih stvareh/odnosih mnogo vrat zapre zaradi takšnih (zunanjih) ali drugačnih okoliščin (ahm, verjetnost, da ne-srečni konci obstajajo, se torej viša). Poleg tega je občutek vsesplošnega razkroja družbe, ki skaklja v lastno pogubo, prijetno vseprisoten.

M. Vsekakor, prav čutim prijetno toploto na obrazu od sveta, ki gori. Istočasno lahko opazimo, da je tudi porok vse manj. Sploh takih tapravih HAPPY END porok in zakonov.

U. Jah, pravljičnih likov, kot sta recimo Janezek in Urška, je res vedno manj ... Če si dovolim majhno provokacijo, v primeru, da je ena od poant Shakespearovih komedij promocija porok, je povezava morda na mestu ...

M. Recimo, ja! In najbolj annoying ljudje na svetu, katerih odlična predstavnika sta zgoraj omenjena, bi tudi rekli, da je to povezano. Da družba razpada, ker ni porok. Al neki. Vidiš, mogoče smo se tukaj zajebal. Mogoče je imel pa Shakespeare prav, se bi moral sam poročiti, pa bi bli srečni. Lol.

U. Seveda, M.! Zajebal smo se, ker smo ženske mlade generacije družno oz. v kar velikem procentu zaprle del pičke, ki vodi v maternico, in se odločile ostati pri karieri in mačkah in drugih brezplodnih dejavnostih. Seveda, sodeč po štiridesetminutni pridigi moje ginekologinje, iz popolnoma sebičnih razlogov. Verjetno je res popolnoma nenaravno, da si ne želim magičnega izpopolnjenja svojega pravega namena že pred magisterijem.

M. Zakaj bi rabila magisterij, U., če imaš pa lahko HAPPY END?

U. Ker mogoče si moram z nečim HAPPY END plačati, v slučaju, da se zaljubim v revnega pastirja?

M. Vedno si je treba najt bogatega plemiča, potem je HAPPY END zagotovljen! Če ne pa že Bog – to je pisatelj – poskrbi za to. Vprašaj Rozalindo in Orlanda, kako sta oba čudežno dobila keš v trenutku, ko sta se odločila za poroko. In kdo bi po takem srečnem koncu še lahko hotel kaj več? Ker kjer pri Shakespearu najdemo že dejansko poročene pare, ko se zgodba ne ustavi tik pred ali ravno na tem tako imenovanem happy endu, so vedno tako srečni. Macbeth in njegova Lady sta seveda popoln primer zakonske idile (mogoče je na mestu še ena primerjava?), Antonij in Kleopatra tudi, Desdemona in Othello pa sploh kar žarita od sreče, medtem ko jo on davi do smrti. Če gledamo po Shakespearu, je poroka točno tisto mesto, kjer se igra prevesi iz komedije v tragedijo ...

U. Kako točno!

M. ... če živiš predolgo po svojem srečnem koncu, se ti slabo piše. Vprašaj Romea in Julijo. Tako da sebičnost all the way, hvala. Jaz bi sicer rekla, da ima bolj kot s sebičnostjo to družno zapiranje pičk in pomanjkanje porok veze s tem, da nam je zdaj omogočeno, da imamo svoje bančne račune in kontracepcijo in nadzor nad lastno reprodukcijo in ločitev brez sporazuma, da se lahko enostavno poslovimo od kretenov, ko ugotovimo, da so kreteni, Ip gudbaj, in ni treba da je HAPPY END aka zakon za vedno, če ni zares happy. Ker imamo IZBIRO. Poleg tega, če že kaj, bi rekla, da je korelacija obratna, da je vsaj do neke mere porok vedno manj, ker svet vedno bolj gori. Kako si lahko narediš svoj osebni HAPPY END, če je vedno bolj očitno, da bo THE END kmalu tu in da ne bo čisto nič srečen? Čeprav, seveda, bi Janezi in Urške tega sveta ravno to oklicali za sebično. Zato pa se tako trudijo, da bi nam vse zgoraj omenjene pravice vzeli in nas vrnili v Shakespearove čase.

U. *Da se ne zaplezava, izbrat svoj HAPPY END je popolnoma legitimno. Poanta je v možnosti IZBRATI in IZBRATI Z ZAVEDANJEM. Z zavedanjem, ki temelji na podlagi razumevanja delovanja sveta in bitij v njem, ne zgolj na podlagi temeljitega poznavanja literature.*

Hešteg #kdo vam laže? Pisatelji, pisatelji vam lažemo. Iskreno <3

Skratka, to me pripelje k eni bistvenih razlik med Shakespearovo Rozalindo in Rozalindo te specifične priredbe. Slednja gospodična se namreč zdí nekoliko starejša, zrelejša in predvsem večča v prebiranju lastne zgodbe: »Shakespearjanska ljubezen, ki je po eni strani ultimativni cilj njegove komedije, je namreč tudi čudovito neosebna! Mogoče zato, ker cilj komedije ni toliko Ljubezen kot Poroka.« Ta specifična Rozalinda se že v svojih prvih stavkih pokaže kot zrelejša različica najstniške zaljubljenke, ki k parčkanju sebe in mimoidočih pristopa kot profesionalna športnica. In prav ima, ljubezen, o kateri prebiramo in jo postavljamo na odre (pedestale), je v osnovi zaljubljenost na prvi pogled, ki vodi v slepo hrepenenje, skoraj vsaka akcija izbranega ljubimca ali ljubimke pa ponuja tistemu, ki ljubi oz. bolje rečeno, hrepeni, dokaz, da je njegova izbranka/izbranec res vredna/vreden ljubezni.

Prav zato taka ljubezen tudi funkcionira – ljubi in hrepeni vsak od zaljubljenecv zase, predmet hrepenenja pa je neznanec, idealno platno za projekcijo vsega, česar smo si kdaj želeli. Posledično je smotrno tudi, da se zgodbe o takih ljubeznih končajo s poroko, s trenutkom, ko hrepeneča ljubimca končno prideta skupaj in dobita priložnost, da se spoznata – ter neizogibno ugotovita, kako sta nad izbrancem razočarana.

M. »Ljubim te, ker pa v tebi nepojasljivo ljubim nekaj bolj od tebe – objet a petit, te pohabim.«

U. *Najljubši Lacanov citat, seveda. Ljubezen – pa ne samo romantična! – je bržkone lahko ena najbolj brutalnih oblik bivanja. Že metafora dati nekomu svoje srce je pravzaprav zelo krvava. Ves čas se razdiraš in trgaš drugega*

Ajda Smrekar, Jana Zupančič, Jaka Lah, Lena Hribar Škrlec

v želji, da bi se razumela. Predati naklonjenost na način, ki ga želi drugi, in hkrati dobiti enako na način, ki ga želiš ti, je praktično nemogoče za sebična enoznačna bitja, v katera smo se razvili. Odnosi kot taki, če jih štejemo za osnovno človeško potrebo (in recimo, da jih, tudi Hessejev stepni volk ima v sebi človeka, ki teče ob volku in od časa do časa zahteva družbo), so v zahodni družbi, morda v shakespearejskih časih celo bolj kot zdaj, s pravili in običaji zavarovana dobrina. Nekaterim dostopna zlahka, drugi pa nenehno poskušamo priti skupaj in razumeti, kaj za vnaprej postavljenimi vzorci res stoji in kak pomen imajo za koga ...

Prav zaradi zavedanja o vsem tem, danes poleg še vedno popularnih romantičnih komedij v teatru in na filmu večinoma spremljamo družinske sage (Tri zime, Zimski sončev obrat), boje para, ki je že nekaj časa skupaj (A Marriage Story, Eternal Sunshine of the Spotless Mind), in disfunkcionalne zakone (Razpoka), ostarele pare, ki se poslavljajo po življenju ljubezni (Še vedno Alice, Amour) ...

Hm, no, pa smo nazaj pri idealizaciji. Sicer s tem najbrž sploh ni nič narobe. Čudovita čarovnija. A kot zagovornica mlajše cinične generacije trenutno (to je hipno mnenje) stojim na točki, ko me boli organ, ki ga nimam, za vse idealizacije, ki sem jih bila (tudi zavoljo poklica in spola) kdaj deležna in ki sem si jih kdaj namislila za druge. Če se že moram it ta šport ljubezen, in v trenutnem optimizmu se ga prvič v skoraj tridesetih letih življenja resno grem, ga bom imenovala tek na dolge proge, in molila k vsem bogovom in posmrtnim življenjem, v katere ne verjamem, da zmorem tako dolgo in pravilno teči, in ves ta čas zahtevala v precej direktnih stavkih – da, o, da bi bila tokrat ljubljena in da bi tokrat zmogla ljubiti konkretno, nepopolno in brez idealov, vsaj za ta nedoločen čas.

Hešteg hinavka.

M. Mislim, a ni to ultimativni ideal? »Ljubi me takšno, kakršna sem, vključno z mojimi napakami« in to. Mogoče malce modernejši ideal kot popolna ljubezen na prvi pogled, za katero mislim, da nama ni treba dodatno utemeljevati, zakaj je bulšit, ampak ideal kljub temu.

U. Samo da ni potem to idealizacija tvoje nepopolnosti in napak ... A ima kdo objektivnost za posoditi?

M. Objektivnost je laž razsvetljenstva.

U. Okej, recap:

ljubezen na prvi pogled: NE

poroka: NE

idealiziranje: NE

also, ker je treba omeniti Lenko, ki je kratko malo prisiljena v poroko

prisilna zveza: NE

A lahko torej sploh še govoriva o ljubezni in zaljubljenosti ali se raje posvetiva konceptu partnerstva? V tem kontekstu bi lahko celo trdili, da je ljubezen/odnos med Celijo in Rozalindo najbolj iskren in realen odnos v obeh različicah komedije. Le tu gre namreč za naklonjenost, ki je nastala na podlagi vzajemne kompatibilnosti (in ne obveze, zaljubljenosti ali krvi), skupaj prečutega časa in spoštovanja ciljev ter osebnosti druga druge.

M. Mislim, I could ship that. Ampak če se malo zresnim: mogoče bi pa res lahko to trdili? Takšna naklonjenost in podpora vsekakor stoji na trdnejših temeljih kot poroka z nekom, ki ga komaj poznaš, kar bi lahko trdili za, no, za praktično vse parčke v vseh različicah te in skoraj vseh drugih Shakespearovih komedij. Sisterhood, al neki. Ampak a ni tudi to ljubezen? Ne romantična ljubezen, ampak ljubezen. In tudi romantična ljubezen je lahko taka. Ampak ... ne v tej komediji. Ali katerikoli Shakespearovi komediji, ker sva že establishali, da sicer rata hešteg #tragic.

U. Nekje (okej, na internetu) sem slišala, da skrivnost dolgega življenja ni vsakodnevno pitje kave in alkohola, ali verižno kajenje in telovadba, ampak občutek skupnosti. Torej ne zgolj romantična zveza (ki, priznam, je lep dodatek sladkorja v življenje), ampak če imaš srečo, mreža prijateljev, varno polje odnosov. Odnosov torej, ki niso bili skozi zgodovino človekovega namišljanja pravil in funkcij nikoli zares predelani v in iz ekonomsko-statusne funkcije ... Morda bi morala reči »srečnega življenja«. Ker »dolgo« postavlja že drugo vprašanje. Ampak slišala sem »dolgo«.

M. Ne, »dolgo življenje« in »srečno življenje« nista nujno ravno izmenljiva pojma. Tako kot tudi »ljubezen« in »zaljubljenost« nista, pa ju včasih tako tretiramo. Ampak če naj bom fer, ko si zaljubljen, je včasih težko videti razliko.

U. Res je, oksitocin je izjemna droga in če bi se ga dalo dobit v žilo, bi bila džanki. Predvsem pa opažam, da me (spet kot predstavnico mlajše cinične generacije) zame neobičajno stanje biti v odnosu, tek na dolge proge, spravlja v (za spet predstavnico mlajše cinične generacije) neobičajni optimizem. Teči na dolge proge nujno pomeni predstavljati si nekakšen cilj, ali vsaj nekakšno obliko poti proti »cilju« – četudi ga ideološko ne priznavamo? Ali pa se moram opreti na Cankarja: »človek gre, da gre, ne da pride«, v mojem primeru torej ljubimec teče, da bi lahko tekel, ne da bi pritekel v HAPPY END ...

M. Na koncu dneva lahko tu akademsko (ali malo manj akademsko, vsekakor pa depersonalizirano) razglabljava o tem, kako je koncept romantična ljubezen sfukan in koncept poroka sfukan še bolj, ampak na koncu koncev sva obe vsaka v svoji vezi, v kateri obe kar uživava v romantični ljubezni in upava, da bo trajala če ne ravno do HAPPY ENDA, pa vsaj dokler se HAPPY ne konča. Ko si v zvezi, če se vezam ne odrečeš iz ideoloških razlogov, moraš nujno

verjet, da je HAPPY END možen. Tudi če sem tekst začela s hot take-om, da jih ni. Ker če ne, potem samemu sebi mečeš polena pod noge. Torej: moram verjet v HAPPY END. In spet, kot Rozalinda tudi jaz: kje (in kdaj) je moj happy end?

U. *Haha, sanja svinja kukuruz.* Največ, kar lahko dobiš, je kratkotrajna deluzionalna epizoda.

M. Kratkotrajnost je relativna.

U. Ah kje, vedno je premalo časa. Ni to univerzalno pravilo? Mogoče pa ni nujno HAPPY END tisto, kar si zares želim(o/va), ampak HAPPY PONAVLJANJE ISTIH PREPIROV IN VEDET, DA SE BODO KONČALI Z »OPROSTI« IN »LJUBEZEN«?

Hešteg #The Return of ga. Sizif

(Ampak Sizifa si moramo predstavljati

Srečnega.)

Nikoli nisem marala koncepta srečnih koncev. Neločljivo so namreč povezani s koncepti pravljичnega in punčkastega in željami, ki naj bi bile tipično lastne puncam, deklicam. Nič ni narobe s takimi sanjami, samo preziram inherentne povezave med njimi in spolom. Precej raje kot o poroki sem sanjala o piratskem ali klateškem življenju stepnega volka. Precej raje kot o konceptu nekoga, ki se tepe zame, sem sanjala o tem, da se za nekoga tepem jaz. Precej raje kot o družini sem sanjala o potovanju in morda kdaj o kakem sopotniku. To so bile ideje, ki so se mi zdele primerne za nekoga samostojnega, neodvisnega, enakovrednega. Nekoga, ki stoji sam zase in zaradi sebe in se tako dokazuje. Večina dejanj mojega življenja je tudi sledila temu idealu. Prvi osebi, ki mi je pisala ljubezenske pesmi, sem svetovala, naj si najde drugo muzo, in se, kot nezrela Rozalinda, muzala nad okornostjo verzov. Čeprav bi morala vedeti, kako lepo je biti take naklonjenosti deležen. Tudi v idealizirani samostojnosti nismo ravno najboljša bitja ... Ideja o partnerstvu je prišla kasneje, kot dragocena anomalija. Recimo, da se ti pri tekanju po stepi in fajtanju, da iz svojega hobija narediš nekaj, kar bi nekdo oklical za umetnost, pridruži še en volk, ali družabni medo ... S to idejo pa se ti seveda pridruži tudi vprašanje, kaj to pomeni za idejo bad ass samostojnosti. Kaj to pomeni za vsa prilagajanja, kompromise, postavljanja sebe na stran iz ljubezni in zahtevanja enakega v zameno ...

Moram zavreči prepričanja o popolni samostojnosti, da se lahko zaljubim?

Grem pustit tej misli, da malo odzvanja,

(ker upam, da ne, mislim, da ne, zdravo bi bilo, da je okej opcija, da ne, ampak mogoče, ker mogoče vseeno
 zgodovina, ker mogoče smo vseeno še vedno oprani s strani patriarhata, s strani feminizma, s strani ideologij,
 ki so v naših glavah, mogoče smo še vedno oprani s strani disfunkcionalnih zakonov naših staršev, starih staršev,
 sorodnikov, učiteljev, vseh, ki smo jih vidli se kregat in rekli, da so glupi, ker so delal za brez veze, ker so se drl za brez
 veze, ker so se ujel v te kletke samo za brez veze in si za brez veze niso pustil ven,
 ker hoče bit vsak vsaka samostojna superwoman, ker hoče bit vsak vsaka predmet ljubezenskih pesmi, ker hoče
 vsaka vsak vsakemu vsaki pisat slabe ljubezenske pesmi in potem dobre, ker hoče bit vsak vsaka od nekoga, da se
 nekemu da, da nekdo zate skrbi, da te drži, da te nekdo opeva in čisla in idealizira, da ti nekdo odpre prsni koš, da se
 lahko notr zavlečeš, da spiš, da ne goriš, da
 da ti nekdo ponudi glavo na pladnju, da jo poješ, da lahko svojo glavo daš sam, da jo poje nekdo drug in reče, da
 ni boljše, da ni boljše, da nikoli ne bo boljše, da vid samo tebe, ker je slepa slep, da ne vid sploh, ker se zgubi v teb,
 v tvojih laseh, stopalih, v frikin popku, da ti je zlezla zlezu v ušesa, da ne sliš sploh, ne sliš ničesar, sam še tvoj glas,
 da je sam še tvoj glas sam še glasba, tvoja
 glasba, da te pelje gor, da te pelje gor, če bi šel šla kdaj v Had, da se gre rokoborbo zate,
 da gre boks trenirat zate, da ubije človeka zate, da ti zanj zanjo nekemu izpraskaš oči, da ti zanj zanjo nekemu
 odpreš lobanjo, ker je pomislil, da bi ga jo rani, da nekemu odpreš lobanjo
 da sva brutalna
 da sva dva in sva brutalna boleča grozna sebična do drugih do samostojnosti do sveta da si vzameva zase kar zase
 dvojino zase vse in si vzameva srečo in sva popolna in srečna
 ker upam, da se da to, ker v resnic upam, da se da to
 da se zlijem v enga in ta ena en vame da se zlijeva
 ampak da naju to ne požre
 da naju to ne požre
 ne požre
 žre
 da / obstajati eden v dvoje in dvoje v enem / zver z dvema glavama / ampak tudi zver z eno glavo in dveh teles /
 ampak tudi če mogoče ni zver, ampak mucek / ampak a ti šteješ vsako masažo ki jo kdo drugemu da? / js sm se
 zgubila / na dolge proge zgubila / ampak mislim / upam / cinizem / da se / ne / da se / ne / da se / ne / da se / da
 se / da)

medtem, ko premlevam misel, da se vse romantične komedije ukvarjajo z najmanj smešnim in najmanj absurdnim
 delom ljubezni (če si del zaljubljanja in prihajanja skupaj ta naziv sploh lahko zasluži). Nismo najbolj smešni šele

Primož Pirnat

Tina Potočnik Vrhovnik

potem, ko ugotovimo, da smo sicer dobili, kar smo hoteli, potem nas pa zadene, da moramo zdaj to obdržat? Za HAPPY ENDOM se odpira polje popolnoma novih dramskih žanrov.

I think I lost my head there, for a moment ...

M. *A ste opazili, drgač, da se Shakespearov Kakor vam drago začne z Orlandom, adaptacija Eve Mahkovic pa z Rozalindo? Pa tudi to, seveda, da smo skozi adaptacijo ves čas v Rozalindini glavi, v njenem notranjem monologu. Centriranje ženske perspektive, pa to. Medtem ko Shakespeare v epilogu, ki ga tako radodarno nakloni Rozalindi, posebej izpostavi, kako nenavadno da je, da se ženski prepusti zadnjo besedo. Potem pa epilog itak nameni opevanju vseh brad in obrazov in zadaha (Imao) moških, ki bi jih poljubila, če bi jih poljubljala. Skratka, aleluja, da si je avtorica adaptacije privoščila to spremembo zornega kota, da ne beremo spet dusty crusty slavljenja edinega možnega srečnega konca, poroke moškega z žensko, AKA (v Shakespearovem času precej dobesednega) prenosa lastništva predmeta ženska z očeta na moža. In s to spremembo zornega kota pride tudi čisto drugačen feel teh »ljubezni« in porok v tekstu. Vse skupaj postane manj romantično in bolj ... nujno? Najbolj očitno je to seveda pri Lenki, ki jo Friderik prisilno poroči z Brusom, kljub njenim ponavljajočim se glasnim protestom. Včasih pozabim(o), kako nedaven izum je consent, še posebej ženski consent.*

Torej: poroka kot obveza, celo poroka kot prisila. Da grem še dlje: ljubezen kot obveza. HAPPY END kot obveza. HAPPY END kot nekaj, česar se malo veseliš, malo te ga je pa tudi groza. Zaradi vsega, kar HAPPY END privleče s sabo. V Shakespearovem (Rozalindinem) času, če naj bom še za sekundo dlje tečna feministka, je to neskončna obveza seksa z možem, če ga hočeš ali ne, ki rezultira v rojevanju otrok, če jih hočeš ali ne, zraven pa po možnosti še umreš. Če ne, pa lahko za vedno uživaš v vzgajanju omenjenih otrok, čiščenju, likanju in kuhanju. Juhej, patriarhalne vrednote. V času Eve Mahkovic (in self-aware Rozalinde št. 2) so pa to prepričali obveznosti stres mogoče spet otroci blabla, vse to sem že napisala. Vse to je več kot dovolj, da bi raje zbežala v gozd, preoblečena v fanta seveda, da ostanem v formi Shakespearove komedije, kot pa se poročila z rahlo patetičnim softboy Orlandom, ali Brusom, ki ga očitno niti malo ne moti, da ga njegova nevesta vzame samo zato, ker nima druge izbire, ali katerikoli drugim od teh prvovrstnih primerkov moškosti. Ker valda: čeprav je priredba poleg moškega pogleda (moški delujejo, ženske se kažejo, moški gledajo, ženske se opazujejo, ko so gledane, prebrali smo Johna Bergerja v Načinih gledanja, a ne) končno razbila tudi Shakespearovo heteronormativnost – Feba in Silvij se tokrat lahko poročita, čeprav nihče od njiju ni ženska v preobleki – se nobena od žensk ne poparčka z drugo žensko. (Uboga Lenka, privoščim ji katero od teh bejb ... no ja, v bistvu ji privoščim kogarkoli boljšega od Brusa.)

U. Naj vskočim še z v občem diskurzu navadno spregledano platjo feminizma:

Ja, dramaturginja (Ž) in avtorica priredbe (Ž) je dala v ospredje svojo perspektivo (Ž), pisanje prispevkov za

gledališki list namenila izbrani zasedbi avtoric (Ž). Priredba se tudi ne drži izključno heteronormativnih parov (M + M/?Ž + Ž), čeprav večino pozornosti nameni ženski (Ž) perspektivi. Kar pa odpira vprašanje predelave še v drugo (M) smer. Shakespeare (M) tudi do moških (M) likov ni najprijaznejši, temveč tudi njih prikaže ujeete v patriarhalno-sistemske norme: »Ne jokaj Ganimed (trans M), to ni moško, tudi če imaš razlog.« Bruh.

M. Patriarhalne norme tega, kakšen mora moški bit – močan (ker nekdo mora obvarovat uboge deklice), provider (ker nekdo mora plačat za HAPPY END), čustveno zaprt (ker čustva so za pičkice) itn. – so itak ena največjih ovir pred tem, da bi moški prišli do svojega HAPPY ENDA. Tako da še en niti malo hot take, patriarhat pojebe oba spola.

U. Sicer so Shakespearovi moški (M) lahko nežni do mere, da pišejo poezijo (kakor on) in da dvorijo moškim (kakor on), ampak hkrati je njihova dobra podoba v družbi odvisna od rokoborbe in primerne dvorjenja. Pri Shakespearu gre vedno za igro družbenih vlog, ki pa se tiče tudi represije svobodnega čustvovanja moških. Nenaključno v priredbi izgine tudi Jacques ... Morda dotična tema pride v ospredje v naslednji predelavi ...

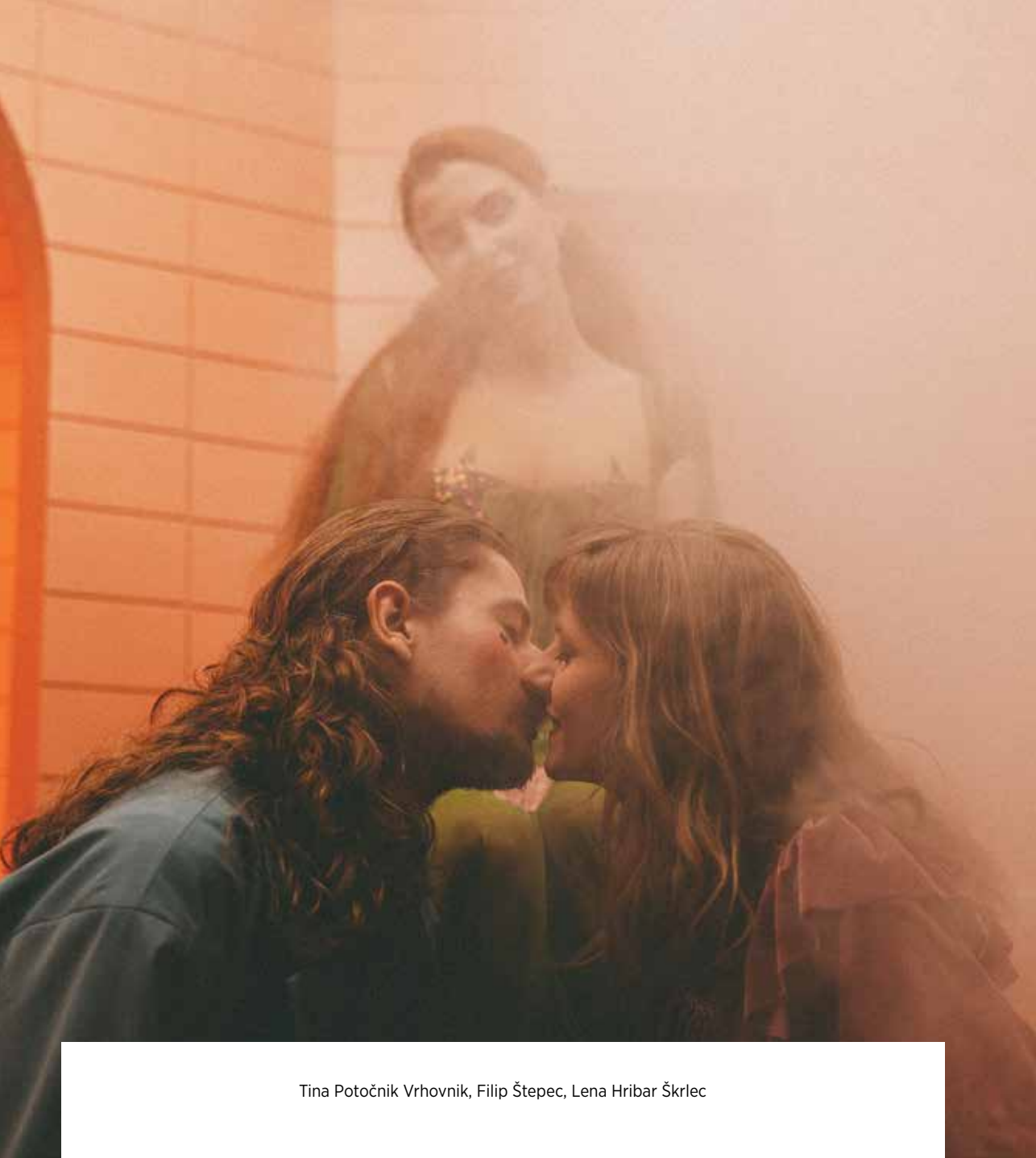
M. *Mogoče bi bila pa Rozalinda srečnejša kot lezbijka. Mogoče bi hitreje pozabila na ideal HAPPY END, ki ga skoraj proti svoji volji še vedno čaka, in prej ušla v varno zavetje gozda. Mogoče pa ne, mogoče pa bi hrepenela še naprej, kljub grozi, ki jo obliva obenem s hrepenenjem. Ker mogoče ima to hrepenenje manj veze s ponotranjenim antifeminizmom in kapitalistično-patirarhalnimi zahtevami po hetero parčkanju z namenom reprodukcije, in izvira iz nečesa globljega v njej (v meni, v nas?) ...*

U. Naš dragi Lacan bi rekel nekaj v smeri tega, da je hrepenenje ena od gonilnih sil človeka. Za vsako izpolnjeno željo leži nova, v bistvu pa tako ali tako ne vemo, česa si želimo zares ...

M. *... iz nekega delčka, ki še ni povsem podlegel cinizmu in ki hoče verjeti, da HAPPY END vsaj v neki formi je možen; v formi, ki mogoče ni tako zelo pravičljna, ampak ji (mi, nam) omogoča nekaj prostora za odločitev, za avtonomijo, za informirano izbiro, za svobodo brez samote in hiperindividualizma. Da mogoče je ljubezen sama ta HAPPY END, v kakršnikoli formi jo že najdemo. Ampak spet pišem fanfic. Morda je pa najsrečnejša, ko pobegne, ko zbere pogum, da odjebe pričakovanja družbe, ki ji vsiljujejo pocukrani ideal happy end, predvsem pa odjebe svoje lastno ponotranjenje tega ideala. Predstavljam si jo v dolgi raztrgani obleki, kako beži skozi gozd, skozi trnje, kot Taylor Swift v music videu za komad Out of the Woods, še ena oda faliranemu idealu falirane ljubezni. Včasih bi tudi jaz tako pobegnila. Naj postrežem še en hot take: mogoče je Rozalindin pobeg njen HAPPY END. Seveda pa se moram potem vprašati, kaj pride po njem. Elfiede Jelinek: Kaj se je zgodilo potem, ko je Nora zapustila svojega moža ali Stebri družb.*

Filip Samobor, Lena Hribar Škrlec

Tina Potočnik Vrhovnik, Filip Štepec, Lena Hribar Škrlec

are we out of the woods yet / are we out of the woods / yet / are we out of the woods?

Rozalinda ne more teči skozi gozd za vedno.

U. *Zato je mogoče tukaj končno mesto, da podkrepim svojo tezo, kako (telesno) brutalna je ljubezen, kakršno smo si postavili in opevali. Kaj pa veš, če trnje Rozalindi oz. Taylor ne bo izpraskalo oči in jo ranilo po rokah in stopalih, da ne bo več tekla? Koliko nedolžnih žrtev so terjale pravljичne ljubezenske zgodbe (ahkm, Motovilka), preden so našle tistega »princa«, ki na poti k hrepenenju slučajno ni umrl?*

Ker že najbolj osnovna metafora, da nekomu daš srce, je krvava, ker si ga iztrgaš iz prsi in ti ne bije več, ker ga daš drugemu in čakaš, če ga da nazaj, da boš lahko bil ti. Ker je umret z nekom (od starosti) vseeno način, da nekoga ubiješ. Ker v našem svetu govorimo o tem, da razpreš svoj prsni koš in nekoga sprejmeš vanj, čeprav je prevelik, da bi se vanj dejansko stlačil in ga zaprl do konca, in to mora gotovo bit krvava zadeva, ki se ne zaceli, in potem ti nekoga raztrgaš, da si narediš mesto v njem in najdeš dom, ker je v bistvu precej lažje samo športno tekat skoz Ardenski gozd in parčkat ljudi, kot da se igraš flašo resnice, ker je mogoče samo bolj simpl ljubiti s površno zaljubljenostjo in se delat posebnega, ko vrezuješ slabe verze (vedno gre za slabe verze / vsi verzi o ljubezni so po svoje grozni in cringe) v nedolžno drevo, ki ne bo nikoli rabilo ljubiti samo ene osebe in bo vedno povezano v poliamorijo gozda, ker sva v bistvu idejo o koncu kakršne koli sorte ovrgli že v izhodiščni tezi, ker najina generacija o tem res nima kaj pisat, ker nas v bistvu precej bolj zanima trajanje in pot, ker bova gotovo obe prišli gledat Shakespeara sleš Mahkovic, ampak nobena od naju nikoli ne bo napisala česa podobnega, ker je ideja o sorodnih dušah, ki so pretrgane na pol in postavljene v svet, kjer se nenehno iščejo, že v izhodišču nasilna, ker šivanje teles/duš skupaj vedno predpostavlja tisoč majhnih vbodov in kapljic krvi, ker ideja pajacka in punčke, ki si ga šiva, temelji na ranicah in bolečini in kaplji krvi slavca, ki obarva vrtnico rdeče, ker je švicanje in smrad dveh teles, ko se vzpenjata iz Hada, tisto, kar ti da vedet, da nisi sam, in vonj smrti drugega varnost, ki ti pomaga, da se ne obrneš, ker od poljubljanja brade dobimo mozolje in si z objemi delimo kožna stanja in žremo lase od drugega, kadar si delimo posteljnino, ker lisica vedno joka, ko vidi žitno polje, ker bo Orlando gotovo nehal pisat slabo poezijo in to bo bed, ker Rozalinda ne bo vedno lepa, ampak bo morala to lepoto iztrgat iz zdaj in kronotop, v katerem je vredna ljubezni, nekako prenest na svojo prihodnost, ker njen gozd ni gozd, niti drevo, ampak samo tapete, ker mogoče nikoli ne bo vstala iz svoje postelje in mogoče Orlando ne zmaga vedno v rokoborbi, ker Oliver mogoče res ubije svojega brata in tudi če ga ne, ne more izbrisat trenutka, ko se ga je hotel znebit, prizadet, ker se mogoče levinja zbudi prej in ne da Orlando dovolj časa, da se trikrat obrne in premisli, kronotop, ker mogoče izdanemu vojvodi počti srce, kar je spet nazorno nasilno, nežna metafora, ker je v resnici vsaka taka razprava banalna, ker s tem, da raniš, ne prideš do rane, ampak s tem, da si boljši pisec (M/Ž), kakor oseba, tud ne, ker smo si izmislili pojem ljubezni, ga povezali s telesom in tem, česar ne znamo opredelit, čeprav

je večje od pojmovanja, in nikoli nismo napisali priročnika, ki dejansko deluje, čeprav jih še vedno pišemo, ker je kri in je krivda in ker je večino najbolj točne umetnosti o ljubezni te, ki se konča z bolečino

ker / I wish that you had stayed when I asked you to / I wish my lungs didn't hurt but they sure do / Every time I breathe I'm reminded of / How none of this will ever work / ker / I think I wanna die with you / ker / I'd throw my vape into a cornfield for you / ker / And I know you have a heavy heart / I can feel it when we kiss / ker / I try to show emotion, but my eyes won't seem to wet / in / I'd love to tell you stories, but I can't remember how they went / ampak / I'm turning you on in a dark room right before we both pass out / I'll turn you on when I need you, but the batteries ran out / ker / Can we talk about this later? / Your voice is driving me, driving me insane / ker / Each man kills the thing he loves / ker

je vsega preveč in ker se raztrgaš in ker je vse preveč banalno in v bistvu smo vsi mali punkerski otroci, kot avtorji besedil zgoraj, ki se deremo puhlice o pojmu, ki ga ne razumemo zares.

M. Pa recimo za trenutek, da verjamem v HAPPY END, tako ali drugače, tudi če samo zato, ker moram, da lahko vidim smisel. Eksistencialisti bi mi rekli (če lahko kar brutalno poenostavim), da si moram smisel izmisliti sama, ker inherentnega smisla ni; no, pa recimo, da sem si izmislila tega. Kaj je torej cena za ta HAPPY END? Da se oddaljim od privzete neosebne držē: čemu se moram jaz odpovedati, da lahko o HAPPY ENDU (v kakršnikoli formi si ga že izberem, tudi če ni pravičilen ali šekspirjanski) vsaj sanjam? Je cena za »srečen konec« podrediti svojo avtonomijo, svojo svobodo, če ne celo svojo izbiro drugi osebi in ji zaupati, da tega ne bo izrabila? Ne vem, če tak happy end lahko sprejemem. Je ta cena večno hrepeneti in čakati na nekaj in nekoga, ki morda nikoli ne bo prišel in mogoče sploh ne obstaja, ker mogoče ne obstajajo niti srečni konci? Potem se lahko grem Rozalindin breakdown na začetku tretjega dejanja ad infinitum: »[...] Koliko je ura / Kateri dan je / Koliko tednov je minilo / Odkar sem bila nazadnje razočarana / Saj je vseeno / Koliko dni je minilo / Odkar sem bila nazadnje prijazna / Sama s sabo / Koliko je ura / Kateri dan je / Katero leto je / Kaj sem letos že naredila / Da bom dovolj velika / Da bom dovolj [...]« Hešteg #rilejt in živijo, Samuel Beckett, absurdizem smo že dali skoz. Čeprav je mogoče absurd cena ne samo čakanja srečnih koncev, ampak sploh življenja v tem svetu. Ampak, no, da ne zatavam preveč. Ali je cena za HAPPY END ubiti hrepenenje v sebi, obupati nad celim konceptom in se postaviti nad vse to, se prepričati, da srečnega konca nočem? Morda deluje za druge, ampak če bi jaz pobegnila v gozd, bi raje pustila, da me poje volk (iz kakšne druge pravljice, lahko pa tudi stepni) ali lev (iz Shakespeara) kot pa tavela v osamljenosti. In tudi v tem scenariju se spet znajdem v Rozalindinem breakdownu. »[...] Samo še eno leto / En mesec / En dan / Samo še malo časa / Samo še malo časa / Zdaj bom / Samo še malo časa, pa bom.« Lahko to še razširim in se odločim, da moj srečni konec ni uspešna zveza, ampak denimo uspešna kariera. Ampak ali ni to zgolj menjava enega kapitalističnega ideala za drugega, za

ideal #girlboss, ki hendla vse sama, tudi če ne hendla, in namesto da bi pridno rojevala nove delavce za kapitalistični stroj, sama nadpridno, nadproduktivno hrani stroj kapitalizma? In ali nima to svoje lastne cene, cene izgorelosti in neskončne podganje dirke? Mogoče je ključ v razumevanju, da happy end zares ne obstaja, za nikogar, in je cel koncept HAPPY END zgolj performativen, namenjen ne tistemu, ki naj bi ga doživljal, temveč se ga samo odigra na odru (in pred očmi) sveta, z namenom, da drugim »dokaže«, da so srečni konci možni, da nam jih kapitalizem lahko še naprej prodaja in od tega profitira. Na koncu koncev – »Ves svet je oder, in vsi možje in žene zgolj igralci«, morda najslavnejši Shakespearov citat, najdemo prav v tem tekstu (je Shakespeare napovedal influencerje?). V tem primeru je cena srečnega konca spet odpovedati se celi ideji. A tako cinična in defetistična tudi ne želim biti / ne morem biti / kje je moj happy end / are we out of the woods yet / kaj je moj happy end? Morda pa je fora v tem, da ne odjebem(o) celotnega koncepta srečnega konca, ampak zgolj koncept predpisane formule srečnega konca. Morda je ključ do srečnega konca v možnosti izbire, kako HAPPY END izgleda zame in koliko sem zanj pripravljena dati. Ampak tega ne bom uspela odkriti danes ali letos in še posebej ne do konca tega teksta. Cele filozofske šole se vrtijo okrog tega, jaz pa sem samo punca / i'm just a girl / not out of the woods yet / in jutro v petem dejanju je / will the monsters turn out to be just trees? / in to je preveč zame.

Tako da lp / jaz grem v gozd.

U. »Rozalinda, draga moja Rozalinda, bodi vesela.« Teci skozi gozd in bodi vesela. Potem te bo požrl lev in veselje bo trajalo večno.

KAJ PA SO ALTERNATIVE HAPPY ENDU IN KAJ SE ZGODI Z ROZALINDINIM POBEGOM? KATERE OPCIJE TO ODPIRA IN KAKO SI LAHKO RAZŠIRIMO OBZORJA IN HAPPY END PREDSTAVLJAMO DRUGAČE IN KONEC ILUZIJE IN ZAKAJ EVA NI DALA ROZALINDI MOŽNOSTI, DA SE ZA NEKAJ ODLOČI, AMPAK SE SAMO IZBRIŠE IZ ENAČBE? ZAKAJ JE NAJBOLJŠE, DA ROZALINDA SAMO IZGINE? KAJ SE ZGODI Z NAMI, KAJ SE ZGODI Z NAMI, KAJ SE ZGODI Z NAMI ZUNAJ SANJANJA ZARES?

Bodi vesela. Ti samo bodi vesela.

In upaj, da te bo, preden te veselje mine, res požrl lev.

Da traja večno.

/ HAPPY END /

PS

M. *Lp iz levjega trebuha.*

Filip Štepec, Lena Hribar Škrlec

Foto Peter Giordani

JERNEJ GAŠPERIN

PREJEMNIK IGRALSKE NAGRADE ZDRUŽENJA DRAMSKIH UMETNIKOV SLOVENIJE
»DUŠA POČKAJ« ZA DVELETNO OBDOBJE (2022–2023)

Igralsko nagrado Združenja dramskih umetnikov Slovenije »Duša Počkaj« za dveletno obdobje (2022–2023) prejme dramski igralec Jernej Gašperin.

Iz obrazložitve:

Jernej Gašperin je tenkočuten preučevalec vzgibov človeške psihe, vztrajen raziskovalec igralskih sredstev in metod ter zaprisežen zagovornik umetnosti in njenega mesta v širši kulturi in družbi. Njegove vloge nas nagovarjajo z mladostno svežino, ki pa ohranja trpkost in težo njegovih kreacij, posebej pristno in gledalcu blizu, znano. Tako se nam razgalja kot stari modrec v koži mladeniča. Vsakič znova to gledalca navduši.

Nagrado prejme za vloge **Charlieja** v uprizoritvi **Neznosno dolgi objemi** Ivana Viripajeva, **Metamofoze** v uprizoritvi **Junakinje** (več avtorjev), **Nilsa Krogstada** v uprizoritvi **Nora** Henrika Ibsena in **Noaha** v uprizoritvi **Razpoka** Rose Sélavy.

Iskreno čestitamo!

WILLIAM SHAKESPEARE

AS YOU LIKE IT

Adaptation author **Eva Mahkovic**

Comedy

Opening 4th April 2024 on the Main Stage

Translator **OTON ŽUPANČIČ**

Director **JUŠ ZIDAR**

Dramaturg **EVA MAHKOVIC**

Set designer **BRANKO HOJNIK**

Costume designer **JELENA PROKOVIĆ**

Composer **LAREN POLIČ ZDRAVIČ**

Language consultant **MAJA CERAR**

Lighting designer **ANDREJ KOLEŽNIK**

Sound designer **GAŠPER ZIDANIČ**

Make up artist **ANJA BLAGONJA**

Assistant to costume designer **SAŠA DRAGAŠ**

Assistant to set designer **NIKA CURK**

Stage manager **Borut Jenko**

Prompter **Snježana Vrhunc Vurušič**

Technical director **Janez Koleša**

Stage foreman **Matej Sinjur**

Head of technical coordinators **Boris Britovšek**

Sound and video masters **Sašo Dragaš** and **Gašper Zidanič**

Lighting masters **Andrej Koležnik** and **Aljoša Vizlar**

Hairstylists and make-up artists **Anja Blagonja** and **Sara Dolinar**

Wardrobe mistresses **Sara Kozan** and **Dijana Đogič**

Property mistress **Brina Šenekar**

The set was made under the supervision of master **Vlado Janc** and costumes under the supervision of mistresses **Irena Tomažin** and **Branka Spruk** in the ateliers of Ljubljana City Theatre.

Cast

Rosalind **LENA HRIBAR ŠKRLEC**

Celia **AJDA SMREKAR**

Touchstone **JANA ZUPANČIČ**

Audrey **TINA POTOČNIK VRHOVNIK**

Jaques **FILIP SAMOBOR**

Orlando **FILIP ŠTEPEC**

Oliver **MATEVŽ SLUGA**

Silvius **JAKA LAH**

Phoebe **JOSEPH NZOBANDORA – JOSE**

and

Duke **PRIMOŽ PIRNAT**

The goal of every Shakesporean comedy and the most important thing one is looking forward to while watching or reading *As You Like It*, *Twelfth Night* or *Midsummer Night's Dream* (and others) is happy ending. Happy ending equals multiple weddings: the best outcome of a Shakesporean comedy is lots of romance and lots of couples that end up married. Shakesporean comedy is a renaissance rom-com - the story may be thrilling and surreal (shipwreck, exile, flight into the woods), but the ending is always the same: Happy Ever After (or, as Shakespeare suggests, *All's Well That Ends Well*). Rosalind is Shakespeare's most complex female character, verbal, emphatic and imaginative, the one that outshines everyone else in the play, yet all she longs for is her own happy ending: romantic love. To reach it, she must transform her life into a surreal fairytale.

Our contemporary take on *As You Like It* is directed by Juš Zidar, one of the most prominent directors of the younger generation, who previously directed Fyodor Mikhailovich Dostoyevsky's *The Idiot* and Ivan Vrypaev's *Drunks*.

Pokrovitelj
Mestnega gledališča ljubljanskega

Energija za življenje

Gledališki list Mestnega gledališča ljubljanskega
Letnik LXXIV, sezona 2023/2024, številka 12
Izdaja Mestno gledališče ljubljansko
© 2024 Mestno gledališče ljubljansko

Za izdajatelja **Barbara Hieng Samobor**
Urednice **Alenka Klabus Vesel, Eva Mahkovic, Petra Pogorevc, Ira Ratej**
To številko je uredila **Eva Mahkovic**
Lektorica **Maja Cerar**
Fotograf **Peter Giodani**
Oblikovalka **Mojca Višner**

Tisk **MatFormat**
Naklada **500 izvodov**
Ljubljana, Slovenija, april 2024

Po 13. točki prvega odstavka 42. člena ZDDV-1 davek ni obračunan.

SEZONA 2023/2024

www.mgl.si
info@mgl.si
01 4258 222